

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Collegium Universi Juris Canonici

Engel, Ludwig
Salisburgi, 1693

2. De Desponsatione Impuberum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61596](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61596)

duabus sororibus successivè contraxerit, cum prima de futuro, & sub conditione, cum altera de presenti & purè, quamvis hoc licite & sine peccato non fecerit, cum debuisset eventum conditionis expectare, nihilominus hanc secundam retinere tenebitur: quia cum ex primis sponsalibus conditionatis orta non fuerit publica honestas respectu alterius sororis, ideo sponsalia de presenti seu matrimonium cum ea contractum fuit validum, & dissolvit priora sponsalia de futuro, c. sicut. 22. b. tit.

Notanter autem dico: pendente conditione non oriri impedimentum publicæ honestatis; nam si apposita conditio jam extiterit, & v. g. parentes consenserint, mille in dotem numerati fuerint, sponsalia erunt purificata, & perinde censebuntur, ac si nullam ab initio habuissent conditionem. Præterea, si conditio etiam sit præsentis, vel præteriti temporis, ut si sis nobilis, si sis artifex, &c. tunc quia talis conditio statim ab initio non suspendit ipsam obligationem, sed jam tunc vel subest, vel non subest, & ita contracta sponsalia sunt valida vel invalida, ita etiam statim ab initio oritur vel non oritur publica honestas. Unde quamvis fortasse sponsa moriatur, antequam de conditione apposita constet, an sit nobilis, si tamen revera fuerit, ejus soror validè in uxorem duci non poterit, nec attenditur, quod primum ex post facto illa conditio declarata fuerit.

8 *Queritur VII.* An oriatur impedimentum publicæ honestatis, si parentes vel alij nomine liberorum contrahant sponsalia?

R. Hujus quæstionis decisionem pendere ab ea, an & quando talia sponsalia, quæ parentes pro liberis contrahunt, valida sint, vel non? de qua *lib.*

seq. §. 2.

TITULUS II. De Desponsatione Impuberum.

§. I.

De Ætate requisita ad Sponsalia Matrimonium.

SUMMARI.

1. *Aliæ ætates ad contrahenda sponsalia, ac matrimonium requiruntur.*
2. *Quæ ætas requiratur ad sponsalia?*
3. *Pubertas quando incipiat?*
4. *Quomodo & quando sponsalia impuberum solvantur?*
5. *Ex sponsalibus impuberum nascitur impedimentum publicæ honestatis.*
6. *Sola taciturnitas venientium ad pubertatem sufficit eorum priora sponsalia.*
7. *Nisi fuerint ante annos discretionis contracta, requiruntur nodus consensus.*
8. *Quæ ætas requiratur ad contrahendum matrimonium?*
9. *Valet matrimonium ex gratia contractum ante pubertatem dissolvitur contractum.*
10. *Matrimonium inter impuberes contractum an valeat saltem in Suis sponsalium?*

Aliam ætatem in sponsalibus, ac in matrimonio requiri palmè est, quæ in sponsalibus tantum usus rationis in matrimonio autem habilitas ad generandum consideratur.

Licet verò Jurisconsultus in l. 14. ff. de Sponsalibus. dicat in sponsalibus nullam certam ætatem definitam esse, nihilominus hac in parte, sicut univèrsim in materia matrimoniali standum est juri Canonico, quod tam in masculis, quam feminis 7. annorum ætas constituit, ut ante hanc 7. annorum ætatem sponsalia validè contrahi minime possint, nam ante hoc tempus homines non præsumuntur capaces usus rationis ac discretæ, ut satis intelligere possint, quid agatur, c. 10.

14. & in foemina 12. completos annos. *in princip. §. i. Insti. de Nuptiis. L. 4. ff. de Ritu nuptiarum.* Illa tamen declaratio de Jure Canonico est adhibenda, quod haec aetas non sit ita praecise determinata, quin ante eam aliquando matrimonium contrahi possit, si nimirum *malitia suppleat aetatem.* & jam tunc ad generandum aliquis habilis inveniatur per text. & interpretes *in c. puberes. 3. c. de illis. 9. & c. ult. hoc tit.*

Sed quid si masculus etiam post annum 14. vel foemina post 12. ad contrahendum inhabilis sit, an matrimonium inter eos contractum valebit?

R. Affirmative, dummodo spes sit aliquando habitatem adventuram, quia impotentia concumbendi non causat nullitatem matrimonij, nisi perpetua & incurabilis fuerit. Quid etiam an saltem ex causa gravi & publica v. g. inter magnos Principes ad conservationem regnorum, vel pacis, matrimonium ante annos pubertatis contrahi poterit? R. Cum determinatio aetatis ad contrahendum matrimonium non sit juris naturalis vel divini, sed positivi humani, nec impotentia concumbendi jure naturali dirimat matrimonium, nisi perpetua, ideo potest S. Pontifex matrimonium ante annos pubertatis ex causa aliqua gravi concedere, & defecto concessit, *in c. 2. eod. tit.* ita tamen, ut saltem Episcopus cause cognitionem & dispensationem interponat. Barb. *in eodem c. 2. num. 3.*

Præterea quia talia sponsalia post annum 7. contracta semel fuerunt valida, quamvis ex pacto jure sic permittente ab una parte resolvantur, manebit tamen impedimentum publica honestatis, ita ut neuter ex ipsis desponsatis cum alterius consanguineis intra primum gradum contrahere valeat. *d. c. litteras. 4. eod. tit.*

Præterea etiam illud advertendum est ad confirmationem sponfalium in impubertate contractorum non requiri novum aliquem consentum, sed solam taciturnitatem, & quod pubes factus sponfalibus jam contractis non contradicat, sufficere; eo usque etiam prior obligatio valet, usque dum per novum dissentium revocetur; ergo si ad pubertatem perveniens obligationem non revocavit, quando potuit, censetur tacite id, quod in impubertate gestum est, ratum habuisse.

Secus autem dicendum, si sponsalia ante annos discretionis contracta sint, tunc enim, quia prior obligatio nulla fuit, debet per novum consentum verbo vel facto declaratum restiteri, *Glof. & DD. in c. litteras. 4. hoc tit.*

Circa aetatem matrimonio necessariam sciendum est, utroque quidem jure constitutam esse aetatem pubertatis, scil. in masculo

14. & in foemina 12. completos annos. *in princip. §. i. Insti. de Nuptiis. L. 4. ff. de Ritu nuptiarum.* Illa tamen declaratio de Jure Canonico est adhibenda, quod haec aetas non sit ita praecise determinata, quin ante eam aliquando matrimonium contrahi possit, si nimirum *malitia suppleat aetatem.* & jam tunc ad generandum aliquis habilis inveniatur per text. & interpretes *in c. puberes. 3. c. de illis. 9. & c. ult. hoc tit.*

Sed quid si masculus etiam post annum 14. vel foemina post 12. ad contrahendum inhabilis sit, an matrimonium inter eos contractum valebit?

R. Affirmative, dummodo spes sit aliquando habitatem adventuram, quia impotentia concumbendi non causat nullitatem matrimonij, nisi perpetua & incurabilis fuerit. Quid etiam an saltem ex causa gravi & publica v. g. inter magnos Principes ad conservationem regnorum, vel pacis, matrimonium ante annos pubertatis contrahi poterit? R. Cum determinatio aetatis ad contrahendum matrimonium non sit juris naturalis vel divini, sed positivi humani, nec impotentia concumbendi jure naturali dirimat matrimonium, nisi perpetua, ideo potest S. Pontifex matrimonium ante annos pubertatis ex causa aliqua gravi concedere, & defecto concessit, *in c. 2. eod. tit.* ita tamen, ut saltem Episcopus cause cognitionem & dispensationem interponat. Barb. *in eodem c. 2. num. 3.*

Demum & illud hic in controversiam vocatur, an indistincte procedat decisio *c. unico s. idem quoque. eodem in 6.* quod nimirum matrimonium inter impuberes contractum non valeat quidem ut matrimonium, sed tamen ut sponsalia de futuro juxta regulam: *Si actus non valet, ut ago, valeat tamen omni meliori modo, quo valere potest.* R. Pro favore libertatis matrimonialis mihi videri

Ppp pp

videri

natū, & legitimi, sed etiam emancipati & naturales intelliguntur; quia dispositio juris inter parentes & liberos non facit distinctionem, nec fundatur in potestate patriā, sed in affectione paternā, quae sanè ratio tam in patre, quam in matre, tam in liberis in potestate, quam extra eam constitutis procedit, ut cum communi DD. tradit Gutierrez de *Matrim.* c. 13. §. 5.

Aliud tamen ex communi sententia dicendum videtur, si tutor pro pupillo, frater pro sorore praesente & non contradicente sponsalia contrahat: hæc enim sponsalia non ex eo solo valebunt, quod pupillus vel soror non contradixerint: sed insuper requiretur, ut verbo factove, vel prius per mandatum, vel postea per ratificationem consensum suum declararint, quia in re tam gravi non censetur ille, qui tacet, consentire in sui præjudicium, ac detrimentum, & jura id voluerunt specialiter solis parentibus attribuire, ut eorum consensus pro filiorum consensu habeatur, non autem idem statuerunt de aliis consanguineis, ut rectè notavit Gloss. in c. 1. de *Matrim. contr. act. contra interdict.* Et les. per text. ibidem. Sanch. lib. 1. de *Matrim. disput.* 27. n. 4. Quare licet fortè pupillus aut soror tutore vel fratre promissæ reverè internè consenserit, antequam tamen hunc consensum suum per signum externum expresserit, non obligabitur. Ratio est, quia promissio non acceptata non obligat, sed talis promissio merè interna acceptata ab altera parte non potuit, ergo &c.

Opponunt quidem hæretici sectantes hæc in parte Jus Civile, Jure divino & naturali esse præceptum, *honorare Parentes*, adeoq; ipsi invitis nil facere, præsertim in re ardua & magni alicujus momenti, in qua etiam ipsorum præjudicium versatur; ut si filius cum dedecore suæ familiæ matrimonium cum jure sibi impare in nobilitate v. g. vel divitiis

contrahat; atqui, inquit, statutum jure divino & naturali S. Pontifex & Conc. abrogare, vel immutare non possunt. Sed responderi debet, tantum in genere jure divino constitutum esse *honorare Parentes*, at verò quod in specie matrimonium vel alius actus sine consensu parentum factus valeat, vel non valeat, non haberi ex jure divino, sed ex declaratione vel constitutione Pontificiâ vel humanâ.

Quod si hæretici suam sententiam ex illo præcepto: *Honora patrem & matrem*: stabiliri volunt, necessariò etiam contra omnes suos DD. hæreticos concedere debent, in contrahendo matrimonio non tantum patris, sed etiam matris consensum requiri; quia tam pater, quam mater honorari præcipitur, quod tamen juri Civili adversatur, ubi tantum ejus parentis consensus desideratur, in cujus potestate liberi sunt; notum autem est, matres non habere liberos in potestate. §. *summa*, 10. *Instit. de Adoption.*

Interim tamen si liberi absque rationabili causa inconsultis, vel invitis parentibus matrimonia contrahant, id licitè non faciunt, & plerumque etiam mortaliter peccare, ac exinde puniri possunt, quamvis matrimonium ita contractum subsistat, & valeat.

Sed an propterea liberi à parentibus exheredari possint? controversatur. Negativa communiter recepta est, quia contrahere nuptias invitis parentibus non recensetur inter causas exheredationis, in *Novell.* 115. c. 3. aliunde autem communis doctrina, quod ex aliis causis, quam ibi expressis exhereditatio non concedatur; eò quod in pœnalibus & odiosis extensio non facienda, *vulgato c. odia*, 15. de *Regulis juris* in 6. Harp. ad §. *fin. Instit. de Exhered.* lib. 2. c. 65.

Porro sicut pater filio se invito contrahenti nuptias, hereditatem, multò minus alimenta denegare potest, ita enim filia

PPP PP 3 sine

sine suo consensu nubenti dotem constituere debet, quia dos succedit in locum alimentorum: sub hac tamen moderatione, ut, si filia indigno & vilioris conditionis nupsit, non teneatur pater dotem dare juxta conditionem & statum filiae, sed statum mariti, quia uxor sequitur conditionem mariti, siue deinde maritus fuerit dignior, vel vilior, *l. mulieres. Cod. de Incolis.* adeoque sufficit eam secundum conditionem mariti alimentare. Videatur Sanch. *l. 4. de Matrim. disp. 24.*

9 Utrum autem Principes saeculares possint poenas statuere liberis sine consensu parentum nubentibus? in utramque partem rationes afferri possunt. Quidam negativam reputant probabiliorē, eò quòd causae matrimoniales & condere leges circa matrimonia sint de foro Ecclesiastico, & non pertineant ad principes saeculares. *Arg. c. tuam non 3. de Ordine cognitionum. c. 1. de Sponsal.*

Altera tamen sententia etiam non est improbabilis, dummodò leges concipiuntur de illo casu, quo liberi sine rationabili causa invitis parentibus nubunt: nam quando actus est malus, tunc etiam Principes saeculares possunt adjuvandi Juris Canonici gratia eundem prohibere, & punire, praesertim si aliquo modo in praedictum Republicae tendat, sicut hic, ubi ex nuptiis liberorum graves nonnunquam inimicitiae inter parentes & consanguineos proveniunt.

10 Econtra sicut liberi non debent invitis parentibus sine rationabili causa nuptias contrahere, ita parentes peccant, si abique causa liberorum matrimonia impediunt, & multò magis, si eos ad certa matrimonia invitos cogant; tum propter scandalum & malos exitus, qui ex invitis nuptiis sequuntur; tum etiam quòd liberos privent jure suo, quòd habent circa status electionem.

An verò parentes sine causa legitima impedientes matrimonia liberorum, vel ad matrimonium cogentes incidant in excommunicationem, quam tulit Trid. *sess. 24. de Reform. matrim. 9.* contra omnes impedientes libertatem matrimonii, subdistinguitur? verius est non incidere; quia quantum loquitur de Dominis & Magistratibus, qui ex vi jurisdictionis, quam in foro externo habent, subditos ad matrimonium cogunt, vel ab eis impediunt, condegnantur in materia odiosa & poenali ad alias poenas faciendā non est extensio, Gutierrez. *Question. l. 1. cap. 29.*

Unum adhuc notabile placet hic adhibere, quòd licet dissensus patris non impediat matrimonium jam contractum, nec sola sponsalia jam contracta sint, & causa dissensu parentum & consanguineorum tunc propter inaequalitatem contractum, aut aliam causam magnam scandalum, aut alius malus exitus, possit irritari, & Ecclesiasticus tale matrimonium irritari, sponsalia irritare, cum virtus iustitiae obliget ad actum peccaminosum, ex quo tamabiliter laeditur charitas proximi, quam pietas, & cognatorum amicitia, sicut docet Gutierrez. *d. cap. 29. de Matr. l. 1. de Matr. disp. 14. n. 3.*

TITULUS III. De Claustrina Desponsatione.

SUMMARY.

1. Duplex solennitas matrimonii
2. Quotuplex solennitas extrinseca?
3. Poena sacerdotum omittentium de iuramento
4. Quibus diebus possunt fieri de iuramento
5. Quando omitti possint?
6. Causa, cur omitti possint?
7. De benedictione secundum nuptiarum